

Edinost

Glasilno političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglasi

se računajo po vrstah v petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana osmrtnice in javne zahvale domači oglašitvi se računajo po pogobu.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, 11. n. str.

„Edinost“
Izhaja enkrat na dan, razen nedelj in praznikov, ob 6. uri zvečer.

Naročnina znaša:
Za celo leto . . . . . 24 kron
za pol leta . . . . . 12 „
za četrt leta . . . . . 6 „
za en mesec . . . . . 2 kroni

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 nvc.); izven Trsta pa po 8 stotink (4 nvc.)

Telefon št. 870.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu

Kar se tiče vseh Slovanov!

Pod tem naslovom priobčuje vrli »Slovishes Echo« nastopni lepi članek iz peresa nekega češkega rodoljuba:

Bog je ustvaril svet in korak za korakom se je zemeljska obla razvijala do visoke kulture današnjih dni. Čemur se o tem najbolj čudim, in kar je res nepojmljivo, je to, da nositelji kulture še niso ventilirali vprašanja, katerega jezika se je posluževal Bog, ko je ustvarjal svet. Odgovor je vendar tako samo ob sebi umeven in jasen ter se po visoko razviti sofistiki, ki jo ta kulturni narod rabi v vseh vprašanjih, ne more glasiti drugače, nego: Bog je bil pangerman in jezik, katerega se je posluževal, je bil izključno — nemški. Celó to ni izključeno, da, ako bo te vrstice čital kakov iznajdljivi Tevton in jih uvaževal primerno, bodo celó nemški šolski otroci po kratki vrsti let, tebi, dragi čitatelj, če tudi z drugimi besedami, čitali iz svoje šolske knjige o tej iznajdbi. V nas je kaj takega mogoče, celo jako verjetno. To ni šala, ker se slične resnice že dolgo vcepajo po šolah v mladostna srca.

Germanizirajo in uporabljajo o tem načelo: »Namen posvečuje sredstva«. In to sredstvo se je vzdržalo do danes neprikrajšano in se je pokazalo jako uspešno.

Tako nedopustno postopanje je nasprotno kulturi, je nemoralno, dovaja do posurovljenja in pospešuje zločinstvo.

Ob upiranju slovanskih narodov proti takemu postopanju, katerega mora obsojati vsaki pošteno misleči človek, se je razbijal vsaki uspeh vsled razcepjenja tlačnih. Vsaki narod se brani po svojih močeh, gleda, da doseže kolikor možno olajšanja, ali v utrudljivem boju za svoje pravo čisto ne more pregledati skupnosti. To pa je ravno namen in protnik o. v. Da prepričimo ta namen, je potrebno, da vse tlačene in resnico ljubeče zberemo okolo zastave humanitete, da tako kompaktna masa nastopi proti sili teme, zavratnosti in hinavstva!

Politiška deviza »Divide et impera« se pod Metternehovo vlado ni tako uspešno uporabljala, in se niso posluževali sredstev na tak način, kakor so jih začeli uporabljati po Metternielu. To zgodovino bodo potomci čitali z grozo in ne bodo mogli umeti, kako se je našo dobo moglo imenovati doba napredka in presvete.

In kakih strašnih stvarih zahtevajo Slovani?

Oni nočejo nič več in nič manje, nego jednako pravo, kakor je imajo Nemci in

Židje. V naši lepi domovini bodi prostara za vse narode, da bodo mogli živeti v miru in se neovirano razvijati kulturelno. Bog, ki je dal, da je rastle železo, ni hotel imeti hlapcev, poje German, ali ne postopa po tem.

Velika zamuda je bila, da narodi, katerim preti nevarnost, niso stopili v tesneje zveze med seboj. Davno je že pripoznana potreba slovanskega posredovalnega jezika, sedaj, v teh časih nevarnosti, pa ne smemo čakati dalje. To naravno jezikovno sporazumljevanje je tako nujno, da je ne bo mogla preprečiti nobena sila te zemlje, in vendar je ovirajo po možnosti, da si državi prinašalo tudi gospodarskih koristi. (Zvršetak pride.)

Socijalizem — anarhizem.

II.

Anarhizem.

Govorimo o anarhizmu italijanske specialitete. —

Anarhizem je produkt revščine, in rekel bi posebne vrsti revščine. —

Anarhizem je italijanska specialiteta. In to za to, ker Italija je ena onih dežel, ki, kakor je rekel glavar mod. socijalizma, Marks, vsled pomanjkanja razvitja velikih industrijskih podjetij, podražuje in ovira kapitalistično produkcijo. Italijanski kapitalist in rentier ima jako malo vere v prihodnost mladega kraljestva in stalnost države, drugače bi ne nalagal svojega kapitala v inozemske banke v Berlinu, Parizu in Londonu.

Zadovoljuje se z majhnimi obrestmi, rajše, nego da bi denar vlagal doma v nova industrijska ali agrarna podjetja; zato je toliko sicer rodovitne zemlje opustošene. Kmetijski delalci se pa selijo v ogromnem številu iz nevhvaležne domovine v južno Ameriko —

Ko je francoska pisateljica gospa Adam pokojnemu kralju Humbertu pohvalno govorila o krasni rimski campagni in o drugem lepem divno romantičnem svetu italijanske zemlje, je sam kralj pripomnil, da so opisani kraji res lepi, a še lepši bi bili, ko bi bil po njih posejan krompir.

Čitatelju je treba pojasniti še neko posebnost te države.

V Italiji obstoji še danes neka vrsta neodvisnih profesionalistov, ki so v vednem divjem konkurenčnem boju z veliko industrij, kolikor jo je. Tak siromak izhaja in trpi, dokler ga ne doženejo tako daleč, da je brez zaslužka; tedaj občuti vse posledke brezsrčnega kapitala.

Nada je zvezda vodnica, ki brani, da naše duše ne zatro temni viharji nezdoljivosti; nada je ono čarovno žezlo, s katerim okušamo tudi samo prihodnost, ki bi nam bila sicer gosto pokrita. Nada nam je vodnica v nesreči.

Kdo ne bi obupal, ko bi ne imel v prsih sladkega tešila: kmalu dospemo z nevarnega morja v mirno luko sreče in blaženosti!

In naša domovinska ljubav, Zinka, ali ne bi ugasnila, ali se ne bi ohladila vsled zapuščenosti, notranjih in zunanjih viharjev, katerim mora kljubovati slovansko ljudstvo, ako noče, da izgine v morje pozabosti, kamor so je že davno hoteli potisniti lakomni sosedje? Jedino uspešno netivo je nam vsem sladka misel, da po dežju, po nevihti zasije ljubo solnce, za žalostjo veselje. Upajmo in delajmo, moja Zinka! Ti si vrlo začela in Bog te ni pozabil.

Mene kličejo službene stvari na drugo mesto naše domovine. Mogoče, da se ne bova videla več na tem svetu. In zopet mi blišči nasproti sladka nada, da bom videl tudi tebe,

Današnja kapitalistična industrija v Italiji je zamogla nastati in vzdržati se edino s pomočjo skrajne zaščitno-carinarske politike. Zato pa ta industrija ni zamogla dospeti do razvitja, primerne velikega kapitala, in do posledice temu: da bi postali izdelki ceneji. Temu, da se velika industrija ni mogla slobodno razvijati, kakor v sosednjih industrijskih državah, je iskati vzroka v tem, da so ga zavirali od ene strani vladni fiskalizem in visoke obresti državnega dolga, od druge strani pa nepremišljena ekspanzivna politika, ki je v sramotnem fiasku v Eritreji požrla ves prihranjeni denar, kar ga je še ostalo fiskusu od prodaje cerkvene posesti. Slednjič še tatinsko grabljenje v narodnih denarnih zavodih in v ponarejenju državnih papirjev: vse to je pretreslo državni kredit na inozemskih trgih ter zaviralo industrijalni razvoj doma. —

Vsled teh vzrokov ni zamogla velika industrija pievzeti vseh izločenih profesionalistov in spremeniti jih v dninarje z gotovim in boljšim zaslužkom, nego ga ima danes v konkurenčnem boju. —

Iz navedenih gospodarskih nezdravih razmer se je neprestano razvijala ideologija anarhizma. Delalec, ki je bil navajen delati sam za se, sanjal je tudi o boljši bodočnosti drugače — neodvisno, ter bi se vedno upiral disciplini, katera je potrebna na delu v delalskih masah. Tak človek, ki je rastle v tej naravni slobodi, ima poseben individualistični instinkt, kateri ga vodi tudi takrat, kadar si išče sredstvo v socialnem in političnem boju. Tak slobodnjak ne vidi in ne spoznava, kakor spoznava tovarniški delalec, da je njegova usoda spojena z usodo drugih tovarišev in da je odvisna od njih; da je posamičnemu pomagano le s tem, ako nastopijo vsi in solidarno za njegovo pravo. — Nasprotno se postavlja tak slobodni profesionalist — sam v boj za pravo, svojo srečo, ter prihaja ob enem vsej družbi v navzkrižje.

Njegovo mišljenje izvira iz lastne osebe, je abstraktno, induktivno in končuje zopet pri pojedinecu.

Tak italijanski proletarec misli in računa le na samega sebe; živi v boju proti vsem, ter si izbira v obupnem socialnem boju svoje žrtve ad libitum — svojevoljno.

Socijalizem pa cvete nasprotno najbolj tam, kjer cvete velika obrt; posledica temu zadržnemu življenju je tudi dušno in moralno razvitanje zakonov v smislu zadržnem ali kolektivističnem; zato je anarhizem nasproten morali socijalizma.

Za divjaka-anarhista je oseba izhod in

svojo nekdanjo vrlo učenko in gojenko, tam gori pri našem dobrem Bogu, kjer nas bodo vsi ljubili in mi bomo vse narode spoštovali — nad zvezdami.

Naj bi me ta nada ne varala!

Z iskreno rodoljubnim pozdravom

V Podnoročini, starega leta dan 188*.
Nadoslav.

Radovo zločinstvo je naznanil Nadoslav avstrijskemu konzulatu v Sao Paulo. Ker ni zamolčal niti njegove prošlosti, spletkarstva in dobičkarstva, se je na spomlad pripeljal — jetnik s tistim parnikom v Trst kakor Zinka in — Nina. Da, tudi Nina je prišla v svojo domovino in dedovala nekdanje posestvo svoje matere; prišlo pa je še več prodanih deklet žnjima srečno nazaj. — Tisti dan si ga je Gregor zopet privoščil nekaj časa, a pijan je bil od veselja. Ker ni imela teta Reza svojih otrok, je pomagala Gregorju v gospodinjstvu; le-ta je pa zopet pridno nabijal podplate na kolnih, razdelal skedenj in namalal črevelj nad vrata novega domovanja. Ni bilo kdo ve kako prilično, pa

konec — oseba je sama sebi lastni zakonodajalec. — Anarhist deluje, sklepa in izvršuje sam kakor zli duh, ki tudi sam tava od človeka do človeka, da bi mu dušo umoril. Anarhist se pa zadovoljuje s telesom; jeli dotična oseba vredna smrti, ali ne, to ni njemu mar. Tak je bil sklep in krvi žejna duša je izvršila delo: v rešenje socialne bede!

Socijalistiška morala pa uči nasprotno, da vse družebniške in politične premembe izhajajo iz večine ter zahteva, da se od te večine tudi izvedejo. Ponavljamo torej: nadvladje ene ali druge politične teh dveh moral je odvisno od tega, ali prevladuje v državi kapitalistična industrija ali ne.

V tem je jedro vprašanja: ali se kje razvija socijalizem ali anarhizem. —

Italija nam daja največ nasilnega anarhizma, ker ni znala premagati perijode industrijskega preobrata. Nasprotno: naraščanje kapitalne vrednosti, životarenje rokodelskih mas, kronično pomanjkanje dela, neznosni davki, raztrošenje državnega imetja, nerazmerno namnoženje in nadvladje militarizma, neumna kolonijalna politika, obsovažena protekcijska, nezaupanje v pravico sodišč in prenapetost fiskaliskega sistema: so vzroki, da so italijanska tla tako redilna za anarhizem. Vse to je oviralo blagodejni proces gospodarskega preobrata, ne da bi bil kapital zamogel absorbirati in prebaviti stare produktivne oblike, nesposobne za življenje.

Vrnimo se in vprašajmo, kaj vzdržuje sedanji človeški družabniški red? To bi bilo: monarhije, vojske, tribunali, policija in druge ustanove. Anarhizem zahteva smrt in uničenje vsem tem institucijam. No, ako bi se jim tudi to posrečilo, prišli bi do novega družabnega reda, v nekak — vesoljni vojaški stan in vsakdo bi se moral uklanjati socialnemu imperativu — moras; in nastal bi kaos ali vesoljna zmešnjava: vladal bi absolutni nered.

Zato sklepamo, da ravno to načelo stanovskega boja, katerega socijalisti danes parafrazirajo, hrani v sebi nevarnost kolektivistične propagande, ki je že tako razširjena med nerazsodnimi masami nevednega ljudstva! To ljudstvo hrepeni po poboljšanju, pričakuje nenadnega radikalnega preobrata.

Ubožni in izstradani proletarijat, toliko po italijanskih mestih, kolikor na opustošenih kolonatih, je gluh in slep za vsako pametno svarilo.

Današnji italijanski socijalisti niso dajali žejnemu narodu zdravilnih kapljic poumnem predpisu, marveč so jih napajali kar na vedro

bilo je doma in pa — njegovo. Otroci so mu doraščali in si služili kruha vestno in pošteno — Ivanka celo na brazilijanskem konzulatu v Trstu: Zinka pa, pozneje zastran svojih brazilijanskih pisem, ljubezni do očeta in lastne domovine, šaljivo nazivana Zinka Brazilijanka, se je držala poštenih Slovencev v Trstu in na Reki. Z navdušenjem se je udeleževala raznih družvenih shodov, in še danes se spoštljivo ozirajo nanjo mlajše tovarišice, kajti če katera društvenica nosi na veseliceh ponosno trobojni trak slovenske zastave na prsih, ga nosi gotovo Zinka Premrova.

Učitelj Nadoslav s slastjo čita po časnikih redke novice o Podnoročinih, in ko bi ga srečala donesla na kako primorsko veselico, kjer bi videl Zinko Brazilijanko, bi bil srčno vesel, da je vzgojil tako vrlo Slovenko. Z zaslužkom svojih rok in vspodbujevalno besedo pomaga očetu vzgajati najmlajše sestrice in bratec, med tovarišicami pa kaže z dejanjem, da je vrlo poslušna naukom svojega nekdanjega učitelja.

(Zvršetak.)

PODLISTEK.

26

Zinka Brazilijanka.

Povest. Spisal Ivo Trošt.

VI.

— Evropecu poišče pravico njegova domovina — vam jo mora naša država. Boste videli!

— Bog Vam daj zdravje in srečo, gospod Nadoslav!

Učitelj je apel suknjo, se poslovil in odšel na delo.

Drugi dan e pisal Zinki:

Moja ljuba učenka!

V dolgih mesecih skušenj in težav nisi obupala. Iz vsakega lista tvojega diha sveža nada v skorajšnji vrnitev. Mera tvojih britkosti je polna. Upaj, dekle, upaj!

Zastavili smo vse moči za tvojo rešitev.

Upaj, upaj!

Ona sladka nada, ki ti je bila spremljevalka doslej, bo ti spremljevalka tudi na potu v domovino

Blagor mu, kdor vstrajno upa!

s socijalističnimi nauki ter jih tako nevarno upijajili. —

In ravno iz te posurovljene, že zdvijane mase, katera nima več nobene prave podlage, oprte na verski čut (če tudi Italija šteje največ svečnikov) in na pravičnost državnega zakona, se rekrutirajo širom italijanskega sveta italijanski anarhisti, ki se vsako toliko prikazujejo iz temne noči, tako, da je videti samo svetlo bodalec, oskrnjeno z nedolžno kraljevo krvjo. B e n e č a n.

V Trstu, 24. avgusta 1900.

K proslavi Strossmayerjevega jubileja. V očigled predstoječi svečanosti petdesetletnice škofovanja velikega škofa se je osnoval v Djakovem odbor, kateremu je centralni odbor poveril nalogo, da poskrbi za dovoljno število stanovanj za one, ki pridejo na slavje. Oni torej, ki se mislijo udeležiti Strossmayerjevega jubileja, naj se prijavi pri gori omenjenem odboru najkasneje do drugega septembra. Za one, ki se ne prijavijo, ne prevzame odbor nobene skrbi. Prijave je adresirati na dra. dr. Alojzija Vince-tiča, profesorja v Djakovem.

Tudi praška »Politik« je ozigosala ne-lepo in nevravno vedenje »Hrvatskega prava« nasproti biskupu Strossmayerju. »Pravo« je radi tega jako ozvolovljeno.

Praški list pa replicira: »Od tega, kar smo pisali, ne umaknemo nobene besede. V resnici nezaslišano je, ako list, ki hoče, da brani pravice hrv. naroda, tako postopa z največim in najzaslužnejšim sinom naroda. Isto velja tega glede vsega, kar smo pisali o ostalem delovanju »Hrvatskega prava«. Nam ne treba, da bi si od kje drugje naročali sodbo v listu, ker smo v položaju, da samo zasledujemo njega delovanje.

Kar se tiče zmerjanja in podtikanja, s katerimi nas »Hrvatsko pravo« obsiplje o tej priliki, menimo, da bi bilo pod našo častjo, da bi se bavili s tem».

Velja!

Politični pregled.

TRST, 24. avgusta 1900.

Rusi in Kitajci. Zvezne čete so v Peking. Zanimivo je, da o tej priliki opazujemo zopet enkrat občudovanja vredno pokvarjenost nasprotnikov Rusije in Slovanstva, ki so pohiteli, da glavno uslugo na tem vspehu priznajo Japoncem. Japonci so se res vrlo vedli na vsej dosegljivi akciji, ali baš oni so, ki priznavajo v svojih poročilih največji del zasluge Rusom.

Če prav o tej priliki ni bilo določenega vrhovnega poveljnika, vendar je znano, da je to nalogo dejanski vršil ruski general Lenovič. S tem, da so se zvezne čete polastile Pekinga, je dovršen glavni del naloge, ki so jo imele zvezne čete. Sedaj so poslaniki slobodni in nastaja le še vprašanje, kaj je zdaj storiti še nadalje in bodo li o daljnem postopanju velesile še mogle ostati — jedine? Kajti že so se pojavili znaki nesporazumljenja. Angličji zahtevajo, da se kitajska prestolnica premesti v kako primorsko mesto, kjer bi bila seveda vsaka kitajska vlada prav pod neprestano kontrolo in v strahu angleškega bro-dovja. Rusi in Francozi ne morejo privoliti v to. Dvomljivo je torej, da-li bodo vlasti še zanaprej mogle hoditi skupaj, ko imajo tako različne cilje. Vsekako je položaj Rusije in ž njo združene Francije najugodnejši izmed vseh velesil.

Nepredvidnost Kitajcev, ki so v Mandžuriji napadali Ruse in njihove železnice, je dala Rusom hudo orožje v roke: Rusija gospoduje dandanes v vsej prostrani Mandžuriji in Kitajci sami so jo prisilili do tega kora-ka. —

Pa tudi sicer je upliv Rusije odločilen o reševanju kitajskega vprašanja. Kitajski listi poročajo namreč, da je kitajska vlada ukazala Li-Hung-Čangu, naj po kitajskem poslaniku v Petrogradu povpraša rusko vlado, da-li bi bila voljna, da sprejme posredovanje za mirno razpravljanje in urejenje vseh spornih vprašanj. Celó to se je govorilo, da kitajska vlada naloži svojemu poveljniku v Mandžuriji, naj zaustavi vsa neprijateljstva nasproti Rusom.

Sedaj razumemo velike skrbi, ki se pojavljajo v javnem menenju na Nemškem, kjer se vprašujejo ljudje, ne da bi dobili povoljnega odgovora: kaj prav za prav hoče grof Waldersee na Kitajskem? Ne bode-li, ko prispe na svoje mesto, popolnoma osamljen? Ni se-li morda nemški cesar vendar le malce prenaglil?

Bodi temu, kakor mu drugo, že sedaj vi-dimo, da ostane na Kitajskem na površju — slovanska Rusija, vključ vsem lažem in ho-matijam slovanofobov.

Romunija in Bolgarija. Med Ro-munijo in Bolgarijo je prišlo do zelo ostrega spora, ker je Bolgar Dimitrov ubil nekega Mihajleana. To je že tretji slučaj, da so Bol-gari, ki hočejo braniti bolgarsko narodnost v Makedoniji, ubili romunske agente, ki se zavzemajo za pravice Cincarov v Makedoniji. Gotovo je, da poseganje Romuncev v ma-kedonsko vprašanje, ki je že itak dovolj zam-ršeno, izziva največjo nejevoljo ostalih ude-leženih narodov, to pa tembolj, ker Cincari često iščejo svojo moč v tem, da Srbe in Bolgare denuncirajo turškim oblastim kakor zarotnike in puntarje ter da skušajo na tak način sebi zboljšati položaj v turškem cesar-stvu. Iz te opravičene nejevolje je potekel umor Mihajleana, katerega so Makedonci v Sredu in Bukarešti smatrali za nevarnega cincarskega agitatorja. Pa če je nevolja Ma-kedoncev še tako razumljiva, to še seveda nikakor ne opravičuje tako grdega sredstva, kakor je političen umor. To je zaslepljenost, ki gre le v prilog romunski agitaciji, ker nabavlja Cincarjem važnosti in simpatij v Evropi, katerih bi sicer nikakor ne zaslužili. Ubijalec Dimitrov je grd fanatik, ki s svojo nerazsodnostjo pomaga baš onemu, proti ka-teremu misli, da se bojuje z zločinstvom. In romunska vlada je vsestranski izkoristila zlo-čin Dimitrova v svoje namene. Napravila je iz muhe slona in navedeni politični umor ji je bil povod za zelo ostro postopanje proti Bolgariji. Romunska poročila trde, da je 20-letni Dimitrov priznal, da je izvršil zlo-čin po ukazu makedonskega odbora v Sredu. Glavna težnja romunske vlade pa je ta, da dokaže, da je sama bolgarska vlada zaple-tena v ta zločin. Romunska vlada se ni za-dovoljila s tem, da je z ostro noto osumni-čila postopanje bolgarske vlade ter odločno zahtevala, da se onemogoči tako postopanje makedonskega odbora, ampak se je obrnila tudi do sultana kakor suverena Bolgarske. Ta korak je moral seveda še bolj razaliti bol-garsko vlado, ki je odbila vsaki sum, da bi bila v zvezi z zločincem Dimitrovom in ljudmi, ki so ga najeli. Pravijo, da sta obe deželi začeli celo razmeščati svojo vojsko. Mi se nadejamo, da ne pride do resnejih posled-ic temu žalostnemu dogodku, da pride re-snica na dan in da se pokaže pretiravanje z romunske strani. Bolgari pa naj spoznajo, koliko jim škodijo hudobni neumneži, ki de-lajo le sramoto svojemu narodu ter s čini svojega fanatizma podpirajo le sovražnike. Najžalostnejše spričevalo za narodne pravice je to, ako za nje ne najdemo drugih poš-te-nih in čistih dokazov nego — zavrtni umor. Bog nas obvaruj neumnih prijateljev!

Knez Črnogorski in dogodki v Srbiji. V »Information« čitamo nastopno za-nimivo črtico: Knez Nikolaj Črnogorski je bil za dni svojega bivanja v Rimu, povodom pogreba kralja Humberta, predmetom najve-čih simpatij toliko na dvoru, kolikor v poli-tičkih krogih. Mej drugim mu je kraljica Margarita poklonila čašo, iz katere je pil po-kojni kralj, a kralj Viktor Emanuel mu je poklonil glavo jelena, ki ga je kralj Hum-bert ustrelil na lovu. Nekateri parlamentarci v Rimu, spodbujeni po kneževi ljubezljivosti, so zasukali pogovor ž njim na dogodke v Sr-biji. Nasproti tem poskusom se je knez kazal sicer jako rezerviranega, vendar ne to-liko, da bi se ni bilo moglo spoznati njegovega menenja. Po njegovem menenju preobrat ni le začel, ampak nadaljuje tudi. Da-li bo pa trajal dolgo, o tem ni knez rekel ničesar. Zdi se pa, da jako skeptično gleda v bodočnost. Na vprašanje o razmerju med Srbijo in Črnogoro je odgovoril, da razmerje ostane od-kritosrečno in stabilno, čim bo preobrat in Srbiji odkritosrečen in stabilen. Jeden navzo-čih je sprožil vprašanje: Kake garancije naj bi dala Srbija? Knez je odgovoril: V Srbiji vedo to prav dobro. Na vprašanje, da-li bi pomiloščenje voditelja radikalec Rajka Taj-sića, ki biva sedaj v Črnigori, bila taka ga-rancija, je rekel knez: To bi bilo brez dvombe močan dokaz približevanja Srbije nasproti Črnigori. Na vprašanje, da-li pride to pomi-loščenje, je menil knez: Imam vzroka se na-dejati temu. Sicer pa se je knez izogibal temu, da bi imenoval Milana in Avstrijo.

Tržaške vesti.

Imenovanji. Finančni minister je ime- noval finančna komisarja Artura Covacicha

in Edvarda Sulligoia fin. nčima višjima komisarjema v območju finančnega ravnateljstva tržaškega.

Katoliški shodi v Zagrebu in Ljubljani. Danes se je v prostorih »Del. podp. društva« sešlo več poslancev in drugih rodo-ljubov, hrvatskih in slovenskih, iz duhovni-ških in posvetnih krogov iz Istre in Trsta, da se posvetujejo o udeležbi na kat. shodih v Zagrebu in Ljubljani. Bili so menenja, da se udeležba na teh shodih prepušča Hrvatom in Slovenceem teh omenjenih dežel, z ozirom na to, da stojijo tudi oni na krščanskih kat. načelih in da se del hrv. in slov. naroda, za katerega se ona dva shoda obdržujeta.

Na »slovesni« poziv — kategorična odklonitev. »Primorski list« nas pozivlje vnovič, naj preklečimo svojo vest, da se je spodtkal oad onimi duhovniki, ki so se udeležili pogreba pokojnega pravoslavnega župnika tržaškega.

To insinuvacijo odklanjamo mi uljudno, kratko in kategorično, in če bi nam »Pri-morski list« radi tega še stokrat pritisnil na lice žig liberalstva. Mi smo v številki od 21. t. m. z doslovnimi citati iz »Primor-skega lista« dokazali, da je ta list polemizoval proti našemu obrambnemu govoru onim duhovnikom v prilog, in da je rekel, da s tem zavajamo ljudstvo v ver-ski razkol! Kaj je to? Ali se ni s tem pridružil onemu laškemu listu, ki se je sr-dito zagnal v večkrat omenjene duhovnike baš zato, ker so se udeležili reče-nega pogreba?! Laški list je hotel onim duhovnikom ukrasti njih dobro ime kakor katoliških duhovnikov in vi, gos-póda okoli »Primorskega lista« ste sè svojo polemiko proti »Edinosti« odobrvali to po-četje!! To stoji in je pribito tako trdno z žebli dejstev, da jih ne izdere vsa sofisterija. Kralja Humberta je tudi umoril en sam Bresci, a koliko raznih Brescijev je že za-prtih, ker so odobrvali njegov čin!! Ali prosimo, to je bila le primera. Povdariti smo morali to, sicer bi nam morda še prišli iz Gorice s celimi vedri zgražanja, češ, da smo jih postavili v eno vrsto z Brescijem. Gospodje se namreč v noveji čas grozno radi zgražajo. Tako se zgražajo tudi sedaj, ker smo jim »zabrusili v obraz« najgrši fanati-zem. Le smola je ta, da jih njih zgražanje radi tega očitanja nič ni oviralo, ko so ne-koliko nižje doli zapisali gorostasni izrek: **Verska toleranca je nezmisel!** Ali hočete boljega potrdila, da res obsojate one duhov-nike! Gospóda, ako je to res, ako je torej katoličanu brezpogojno prepovedano — naj bo že prilika taka ali taka — zahajati v drugo cerkev in na obrede druge vere, po-tem pa mora biti vice versa drugovernikom absolutno zabranjeno, zahajati v našo cerkev, ali celo vplivati na nje stvari. A kaj se godi v Trstu, kako je bilo povodom maše-za-dušnice v cerkvi sv. Antona novega?! Ali ni, da se moramo sramovati, kakor kato-ličani, ko vidimo tesne zveze med »vrlimi bo-ritelji za krščanske resnice«, toli omi-ljenimi »Primorskemu listu«, in med židovskimi novinarji; saj je javna taj-nost, da prvi donajajo poslednjim materijala in podatkov za progiranje slovenskega je-zika iz tržaških cerkev, da jim torej ustvar-jajo možnost utikati se in vplivati na stvari katoliške cerkve.

Mi nimamo ničesar preklecati. Dokler gospóda okoli »Primorskega lista« (brez škode za svoje katoliško mišljenje) smejo biti zaljubljeni v zaveznike Židov, tudi naša to-leranca do pravoslavnih ne more biti greh na koristih katoliške cerkve.

Kar se dostaje obljubljenega o »tržaški inkviziciji«, pričakujemo z veliko radoved-nostjo in zadovoljnostjo; morda nam to pri-nese priliko, da se bo govorilo marsikaj, kar že dolgo sili na dan. Morda bo dobro, da ta ali oni dobi enkrat, kar išče že dolgo.

Birokratizem, živio! Upravništvo »Slo-venke« je poslalo neki ljubljanski knjigar-ni več iztisov zadnjega zvezka »Slovenke«. Čez nekaj časa se je istemu vrnil zavitek z opazko: »Über 1000 g. unzulässig, retour Triest.« Ali ne bi mogli vedeti že v Trstu, da je pošiljatev pretežka za tiskovine, ter tako preprečiti neljubo zamudo, ki je nastala vsled tega, da je »Slovenka« romala iz Trsta v Ljubljano, a iz slovenske prestolnice z nemško uradno opazko zopet nazaj v Trst, kamor je dospela, razume se, precej poško-dovana?

O preseljevanju. Objava tukajšnjega policijskega ravnateljstva opominja, da so lastniki poslopj, oskrbniki in upravitelji dolžni

javiti do 15. septembra t. l. vse osebe, ki bivajo v hišah, ki so podrejene njih upravi. Dotične tiskovine za mesto dobiti na po-licijskem ravnateljstvu, za okolice pa na do-tičnih komisarijatih. Ako bi katera hiša ostala prazna, treba javiti tudi to okolnost. Prijave treba izpolniti v dveh komadah; enega vdobi policija, enega pa statistični od-delek tukajšnjega mestnega magistrata. Vsako krivo navedbo ali izpuščenje glede najemni-kov in podnajemnikov bo kaznovano po za-konu. Ostali predpisi glede javljanja poslov itd. ostanejo seveda v veljavi. — Opozar-jamo naše čitatelje, da o tej pri-liko zahtevajo slovenske tisko-vine.

Konsumnim in obrtnijskim dru-štvom v Trstu in okolici v predvarek. Z ozirom na notico, ki smo jo minolo sredo priobčili pod tem naslovom, nam pišejo:

Da, tako sem menil tudi jaz! A vedé, da se naše občinstvo le redkokrat strinja z nazori, ki bi mu utegnili kaj koristiti, sem molčal. Gluhim ušesom nikdo ne pripoveduje rad.

Ko sem pa v »Edinosti« čital pravisto, o čemer sem često razmišljal, mika me, da tudi jaz pritrdim nazorom gospoda dopisnika »Edinosti«.

Slovensko gospodarstvo, slovenska obrt-nija in trgovina so v nas, žalibog, na jako šibkih nogah.

Da, da, gospodarstvo, obrtnija in trgo-vina, to je trojica, iz katere izvira blago-stanje vsakega naroda, njegova moč, njegova veličina, njegov upliv ter njegova moralna vrednost napram drugemu tujemu narodu. Gospodarstvo, obrt in trgovino treba mlade preporejajočemu se narodu tesno spa-jati v skupno zvezo; to je činitelj, ki more malemu narodu, kakoršen je naš, uliti iskrico upanja v njega nadaljni obstanek, v njega trdnjše kljubovanje proti moči, pogubnemu uplivanju in namišljeni vzvišenosti sosednjih mu neprijateljev.

Da, viribus unitis! Delati treba, ako se hoče doseči, po čemer hrepenimo, a je še tako daljno, daljno! Jaz sem nepopoljšljiv pesimist. Morda se pa to pot vendar motim, in želim in srea, da bi dobro mišljeni pred-log gospoda Rakuše ne šel ad acta z ute-meljenjem: bomo že videli, saj ni sile. Z Bogom!

Avstrijski Lloyd. Ker je Grška zni-zala karanteno za ladije, prihajajoče iz Smirne, na 48-urno opazovanje v Delos-u, bodo od-slej parniki grško-vzhodne črte avstrijskega Lloyda na povratku zopet pristajali v grških lukah, v katerih se imajo ustavljati po vož-nem redu.

Razpisani štipendiji. C. kr. namest-ništvo odda s početkom šolskega leta 1900/01 dva štipendija po 210 kron na leto za gim-nazijce prvih 6 razredov, ki imajo domovin-sko pravico v Trstu ali kakik občini istrski. Prošnje je vložiti do 15. septembra na tržaš- kem magistratu.

Istodobno se razpisujejo trije štipendiji po 200 kron na leto iz ustanove Josipa pl. Marenzija za učence tuk. e. kr. državne obrtne šole, ki imajo domovinsko pravico v Trstu ali pa so rojeni in bivajo v Trstu.

Aretirani ponarejalci denarja. Polie. oficijal Titz je včeraj aretirjal 36-letnega že kaznovanega Julija Baseggia iz Trsta in 48-letnega strugarja Frana Hassa ki sta ponar-ejala kovani denar ter ga spravljala med ljudi.

Poskušen samomor. 20-letna Marija V. iz ulice S. Filippo št. 7. se je včeraj jutro skušala zastrupiti s karbolno kislino. Zavod Trevesa jej je podelil prvo pomoč ter jo spravi-l v bolnišnico. To je drugi samomor, ki ga je puskusila ista nesrečnica. Še le nedavno so jo izpustili iz tukajšnje opazovalnice za umobolne.

22-letna dnarica Marij. Maras iz ulice Molino a vento je istega dne poskusila sa-momor z vinskim evetom, o katerega je iz-pila večjo količino. Tudi ta nesrečnica so spravili v bolnišnico.

Slugo išče nemška družina. Sluga mora biti Slovenec, dobrosrčen in krepek. Zaati pa mora vsaj nekoliko itajjansčine. Streči mu bo hromega gospoda. Nadalje pojasnilo daje upravništvo »Edinosti«.

Umrljivost v Trstu. Od 12. avg. do včevši 18. avgusta je umrlo 41 možkih in 34 žensk, skupaj 80 oseb prot 62 v isti dobi lanskega leta. Med njimi je bilo 33 oseb sta-rih do 1 leta, 6 do 10 let, 6 do 20 let, 6 do 30 let, 6 do 40 let, 6 do 0 let, 11 do 80 let, 2 nad 80 let. Povprečna umrljivost je

znašala 24.7 od tisoč. Smrt je povzročila sušica v 13, boleznj v sopilih v 4, škrlatica v 2 slučajih, hripavica v 0, krup v 1, enteritis v 6 slučajih in legar 1 slučajju.

Dražbe premičnin. V soboto, dne 25. avgusta ob 10. uri predpoludne se bodo vsled naredbe tuk. c. kr. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: v ulici Scuole Nuove št. 3, hišna oprava; v ulici Sanità št. 8, tirjatve; v ulici Bosehetto št. 9, hišna oprava; v ulici Poste št. 9, in v ulici Ghega vino; v ulici della Sanità št. 13, hišna oprava; v ulici della Sanità št. 8, tirjatve.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplomer ob 7. uri zjutraj 25.0., ob 2. uri popoldne 28.0 C°. — Tlakomer ob 7. uri zjutraj 762.5 — Danes plima ob 9.7 predp. in ob 8.46 pop.; oseka ob 2.44 predpoludne in ob 3.0 popoldne.

Vspored domači zabavi, ki se bo vršila v nedeljo dne 26. t. m. na vrtu šole sv. Cirila in Metoda pri sv. Jakobu: 1. Poljski napev: »Hej Slovani«, godba, dvoglasno. 2. Laharnar: »Pozdrav«, mešan zbor. 8. Dr. G. Ipavie: »O mraku«, godba, šteroglasno. 4. Foerster: »Na planine«, moški zbor. 5. Dr. G. Ipavie: »Vse mine«, godba, dvoglasno. — Šaljiva tombola. — 6. M. Hubad: »Po jezeru«, godba, šteroglasno. 7. P. H. Sattner: »Po zimi iz šole«, mešan zbor. 8. F. S. Vilhar: »Bojna pjesma«, godba, šteroglasno. Svobodna zabava. (Dobitki šaljive tombole so porabljeni za vsako družino in nekateri velikega — obsega.)

Zveza slov. trgovskih pomočnikov v Trstu bo imela svoj prvi občni zbor dne 26. t. m. v prostorih »Slovske čitalnice«, ulica S. Francesco št. 2 s sledečim dnevnim redom: 1. Pozdrav in nagovor predsednika. 2. Poročilo tajnika. 3. Poročilo blagajnika. 4. Prememba pravil. 5. Volitev novega odbora. 6. Slučajni predlogi. Začetek točno ob 4. uri popoldne. Po dovršenem občnem zboru slobodna zabava. Ker se ima rešiti važno vprašanje radi premembe pravil, je pričakovati osebne udeležbe od strani vseh členov.

Odbor.

Vzajemno podporno društvo za zavarovanje goveje živine v sv. Križu v tržaški okolici priredi dne 26. avgusta javno tombolo na občinskem trgu. Dobitka bosta: činkvina 100 kron, tombola 200 kron. Cene srečkam po 40 stotink. Začetek točno ob 4 $\frac{1}{2}$ uri popoldne. Po tomboli bo ples na občinskem trgu. Svirala bo domača godba.

Vesti iz ostale Primorske.

× Pevsko društvo »Primorsko« v Mačkolfah naznanja vsem onim društvom, ki so bila povabljeni na njega veselico, da se je le-ta odložila na 23. septembra. To radi boleznj gospoda pevovodje.

× Patrijotični gospéjní oddelek društva rudečega križa v Sezani priredi v nedeljo dne 26. avgusta t. l. v hotelu »Pri treh kronah« povodom 40-letnega jubileja združenja poknežene grofije Goriško-Gradišanske z Najvišo cesarsko hišo in v slovesno praznovanje 70-letnega rojstnega dne Njih. c. in kr. Apostolskega Veličanstva, presvitlega cesarja Frančiška Jožefa I. koncertno veselico in ples. Godbo za koncert in ples oskrbuje iz posebne uljudnosti polkovna godba c. in kr. pešpolka baron Waldstätten št. 97. Na večer bo splošna razsvetljava in umetni ognji. Za goste iz Trsta je naročen za vrnitev poseben vlak, kateri ima v Nabrežini za goste iz Goriškega zvezo z vlakom 1012. Odhod iz Sežane o polnoči. Slovesnost vrši se pri vsakem vremenu. Čisti dohodek je namenjen društvenemu zalogu. — Vstopnina 2 kroni za osebo. — Začetek ob 5. uri popoldne. — Na veselico pride tudi odličnih gostov iz Trsta, med njimi menda tudi njeg. ekscelencega namestnik grof Goëss.

Veselični odbor.

× Morska troba je zajela včeraj v jutro v bližini Pirana jadernico »Neptun«, ki je vozila opeko iz Ravene. Prednji jambor in jadra je vzela voda, ladjo pa so brez nadaljne škode potegnili v lako.

Vesti iz Kranjske.

* Stotnik aretiran. Predvčeraj je policijski kancelist v Ljubljani, gosp. Ivan Toplikar, aretoval v »Zvezdi« stotnika Jurija Leskovarja od 30. lovskega batalijona, ki je

zasledovan v policijskem listu zaradi poneverjenja in pobege od vojakov. Isti je bil rojen v Zagrebu 1861. l.

* Državna podpora. Poljedelsko ministerstvo je ljubljanskemu ribiškemu društvu dovolilo 600 kron podpore.

* Kranjski Slovenci na pariški razstavi. Ker so od vladne komisije za potovanje v Pariz določeni gg. dr. Gregorič, Spreitzer in Iv. Bele izjavili se, da ne pojdejo na to potovanje, prišli so na njihova mesta določeni namestniki, namreč gg. učitelja Dimnik in Rojina ter predsednik »mizarske zadruge« v Št. Vidu nad Ljubljano, g. Arhar.

* Drugi slovenski katoliški shod v Ljubljani. Pripravljani odbor nam javlja: Vspored obravnav in shodov: Ponedeljek, 10. septembra ob 5. popoldne »Pridi sv. Duh« in blagoslov, Stolna cerkev. — Ob 6. zvečer. Osnovni shod, Alojzijevišče. — Ob pol 9. zvečer. Zabavni večer »Meščanskega kluba«, Katoliški dom. Torek, 11. septembra ob 8. zjutraj. Slovesna sveta maša, Stolna cerkev. — Posvetovanje odsekov: Od 10. do pol 12. Šolstvo, Katoliški dom. — Od 10. dalje Socijalni odsek, Staro strelišče. — Od 10. dalje Časnikarstvo, Rokodelski dom. — Od pol 12. do 1. Krščansko življenje, Semeniška knjižnica. — Od pol 3. do pol 4. Šolstvo, Semeniška knjižnica. — Od pol 3. Socijalni odsek, Staro strelišče. — Od 2. dalje Časnikarstvo, Rokodelski dom. — Od 2. dalje Organizacija, Katoliški dom. — Od pol 4. do pol 5. Krščansko življenje, Semeniška knjižnica. — Od pol 6. zvečer I. slovesni shod, Alojzijevišče. — Od pol 9. zvečer, Pozdrav »Slov. kršč. socijalne Zveze« katoliškemu shodu, Katoliški dom. — Sreda 12. septembra. Ob 8. zjutraj Tiha sv. maša (govor). Stolna cerkev. — Ob pol 10. zjutraj II. slovesni shod, Alojzijevišče. — Ob 3. popoldne III. slovesni shod, Alojzijevišče. — Ob 7. zvečer Slavnostni komers akademičnega društva »Danice«, Staro strelišče.

Razne vesti.

Največji manevri, ki so se sploh kdaj vršili v Evropi, bodo letošnji avstro-ogerski cesarski manevri v Galiciji, katerih se udeleži 180.000 mož s 390 topovi. Kako visoka bo neki svota, s kateri se pokrijejo stroški za te velike manevre?!

S kolesom v Kitaj sta se te dni podala dva rokodelca iz Berolina, in sicer 25-letni kipar Siegbert Müller in 19-letni mizar Gustav Christoph. Ker ju niso hoteli sprejeti v voj dobrovoljcev, namenjeni v vzhodno Azijo, hočeta sedaj s kolesom sama preko Budimpešte skozi Turško, Malo Azijo in Perzijo — dospeti v Kitaj. Ondi upata, da ju sprejmejo v ekspedicijski voj, potem ko sta stako dolgim potovanjem dokazala svojo moč in vztrajnost.

Jarl pl. Bothwell. Iz Kodanuja poročajo sledečo zanimivost: Gotovo je le malo znano, da Jarl pl. Bothwell, tretji sprog nesrečne škotske kraljice Marije Stuart, leži v neki mali danski vaški cerkvi pri Nykjöbingu na Seelandu. Jarl, ki je bil, kakor znano, na sumu, da je umoril prejšnjega soproga kraljice, Darnleya, je bil po odstavljenju Marije Stuart leta 1568, prisiljen pobežati na Norveško. Ondi pa so ga prijeli, odvedli na Dansko ter ga tu zaprli v gradu Dragshohn, ki je takrat služil v državno ječo. Za debelimi zidovi starega temnega grada prešel je dolgih deset let v verigah, dokler ga ni rešila smrt. Skozi mnogo let je ležalo potem njegovo truplo v odprti krsti v neki grajski kleti. Na čuden način pa se je to truplo ohranilo do današnjega dne, ki se nahaja sedaj v prosti leseni rakvi brez pokrova v mali faareveilski cerkvi. Vsak obiskovalec, ki hoče zadostiti svoji radovednosti, lahko odstrani umazani prt, v katerem je zavito truplo ter opazuje razumno čelo, oster zakrivljen nos in velika usta z zasmehljivim in porogljivim izrazom. Še čez štiri in pol stoletja ni Bothwell našel tihega miru v grobu ter je izpostavljen radovedni množici.

Brzjavna poročila.

Cesarjeva zahvala.

DUNAJ 24. (K. B.) »Wiener Zeitung« priobčuje ta-le cesarjevo lastnoročno pismo: »Ljubi dr. pl. Körber! O priliki svojega 70-letnega rojstnega dne sem prejel od vsega prebivalstva toliko čestitk in voščil, ter je bilo toliko mnogovrstnih izrazov lojalnosti, da se je vseobsežna udanost moji osebi pokazala

na povzdigujoč način. Globoko ginjen Vam nalagam, da naznanite na vse strani mojo najtoplejšo zahvalo, ki naj pride v sieherno še tako oddaljeno kočjo.

Vsi moji narodi naj vedo, da sem njihovi sreči posvetil svoje življenje, da se smatram srečnega, da povspesujem njih blagostanje ter da vidim v lojalnosti, patrijotizmu in mejsebojnm zaupanju trdne stebre, na katerih sloni prihodnost domovine. Bog vse-mogočni blagoslovi in ohrani vez, ki me družji z mojimi narodi. Isehl 19. avgusta 1900.

Fran Josip I. r. c.

BUDIMPEŠTA 24. (K. B.) Uradni list priobčuje lastnoročno pismo cesarjevo ministru predsedniku pl. Szellu z zahvalo za izraze udanosti o priliki cesarjeve 70-letnice.

Imenovanji.

DUNAJ 24. (K. B.) »Wiener Zeitung« javlja: Cesar je imenoval profesorja na državni gimnaziji v Kopru Štefana Stefanija, ravnateljem istega zavoda.

Minister za nauk in bogočastje je imenoval začasnega učitelja na trgovinskem oddelku trgovinske in pomorske akademije v Trstu, Vincenea Bronzina, pravim učiteljem istega zavoda.

Švedski kralj Oskar — razsodnik.

STOCKHOLM 23. (K. B.) Kralj Oskar je sprejel razsojevanje v vprašanju glede odškodnine nemškim, angleškim in ameriškim podnikom za škodo, ki so jo trpeli za zadnjih nemirov v Samoi.

Protestanti na Španskem.

MADRID 24. (K. B.) Vlada je prepovedala sklicanje protestantskega shoda v Saragoso, ker da zakon prepoveduje drugo izvrševanje veroizpovedanja, nego zasebnim potom, ako dotičniki niso katoličani.

Povodenj v Indiji.

BOMBAY 24. (K. B.) Vsled povodenj v pokrajini Madras je reka Godovar preplavila obali ter je vsa pokrajina pod vodo. Mnogo oseb je utonilo. Škoda na železnicah, zasebni lastniki in zlasti na poljskih pridelkih je velikanska.

Ustaja na Kitajskem.

LONDON 23. (K. B.) »Daily Chronicle« javlja včeraj iz Washingtona, da poda vlada Zjedinjenih držav kitajskemu poslaniku ta-le odgovor: Pred vsem treba dokazati, da ima Kitaj vlado, ki zamore napraviti konec sedanjim zmešnjavam. Ako se obustavijo sovražnosti, hoče tudi ameriška vlada stopiti v zvezo z Li-Hung-Cangom v doseg častnega miru. Dotlej pa ostanejo ameriške čete v Pekingju.

WASHINGTON 23. (K. B.) Brzjavka admiral Remeya z dne 20. t. m. pravi: 6. ameriški konjeniški polk, kakih 400 mož, v zvezi z Japonci, je večer jutro osem milj od Tientsina razgalil kakih 1000 bokserjev. Padlo je kakih sto Kitajcev.

BEROLIN 23. (K. B.) »Wolff« javlja: Nemški konzul v Tientsinu je poslal čez Čifu brzjavko nemškega diplomatskega zastopnika v Pekingju z dne 14. t. m., da so istega dne ruske, japonske, angleške in ameriške čete oslobodile poslaništvo.

DUNAJ 24. (K. B.) Jutri ob 9. uri predpoludne bo v votivni cerkvi slovesna maša-zadušnica za poveljnika cesarske ladije »Zenta«, fregatnega kapitana pl. Thomana, ki je padel na Kitajskem, ter za padle pomorščake.

Cesar je iz Isehla poizvedoval, kako se godi oboleli soprogi pokojnega pl. Thomana.

PARIZ 23. (K. B.) Francoski konzul v Shanghaiu javlja dne 20. t. m.: Mesto je mirno. Francoske čete so brez težav izkročili na našem zemljišču; to je napravilo najboljši utis.

Francoski konzul v Hankau-u brzjavlja dne 22. t. m.: Dne 20. so poskušali zažgati carinski urad. Podkralj je še o pravem času izdal potrebne naredbe. Kolovodje so zaprli, dva krivca obglavili. Iz zaplenjenih papirjev izhaja, da imamo opraviti z zaroto in tajnim društvom.

Vojna v južni Afriki.

LONDON 23. (K. B.) »Daily Express« javlja včeraj iz Lourenzo Marqueza: Predsednik Krüger je izdal proglas, ki je nekak odgovor na zadnji proglas Robertsov. Krüger pravi, da bi bilo zaman odložiti orožje, ker je Roberts izjavil v svoji proklamaciji, da bo smatral vse Boerce, stare več nego 12 let, kakor ujetnike ter jih spravil na otok sv. Helene. Istotako brezmiselno bi bilo, ako bi burgherji zapustili svoja poveljstva; kajti v kolikor se bližajo svojim farmam, toliko se bližajo tudi sv. Heleni.

Trgovina in promet.

Uvod v nauk o trgovini.

II. del.

Trgovina z blagom.

Tretji oddelek.

Uloga denarja v trgovini z blagom. Kovani in papirnati denar.

(Dalje.)

Denar rabimo kakor sredstvo menjavanja; ne treba nam menjavati blaga z blagom ali delom; vsled rabe denarja je neposredno menjavanje čisto odpadlo.

O vsakem trgovinskem opravilu tvori obče priznana menjalno sredstvo, denar, dajatev ali vračilo, ter dotična stranka ali kupuje (z denarjem), ako dobiva blago, ali pa je prodaje (za denar), ako odstopa blago drugi stranki.

V raznih deželah, zlasti v takih, ki so zaostale v omiki, so rabili najrazličnejše predmete namesto denarja n. pr. kože, žito, govedo (primeri lat. pecus = živina in pecunia = denar), in še dandanes nahajamo v Afriki in Aziji školjke (kauris) biserje od stekla, porcelana ali kovin, bombažne tkanine itd. kakor sredstvo izražanja in prenosa vrednosti.

Naprednejši narodi pa so si izbrali v to svrhu žlahtne kovine, zlasti zlato in srebro, in sicer za to, ker ti predmeti najbolj odgovarjajo pogojem, ki jih stavimo do rabljivega denarja: tvarina je nespremenljiva, lahka jo je razdeliti, vrednost teh kovin je visoka in stalna in, kar moramo tudi upoštevati: priljubljene so.

Sprva so te kovine lili ali kovali v nedoločene kose, a o plačevanju z njimi so jih tehtali. Pozneje pa so začeli kovine razdeljevati v komade določene težine ter jim utiskati znamenja, iz katerih je lahko vsakdo spoznal, koliko tehtajo in koliko so vredni. Tako je nastal kovani denar, ki je torej denar iz kovin, razdeljenih v komade z določeno težo in utisnjenim kovom.

Pravico, da kuje denar, si je pridržala država, ker le na ta način je mogoč red v denarstvu. Kdor si hoče iz nekovanih kovin, iz inozemskega kovanega ali domačega kovanega denarja, ki ni več v veljavi, dati napraviti kurantni denar (ki je v teku in veljavni), mora se obrniti do kovnic dotične dežele.

Kovani denar ima naravna ali samovoljno izmišljena imena. K prvim spadajo zaznamovanja kakor lira (livre), drahma, marka itd., ki niso nič druga, nego imena tež, ki so bile prej v navadi. Samovoljna imena so n. pr. krona, Louis' or, Napoleons' or, tolar (od kraja: Joachimsthal, kjer so kovali prvi denar te vrste) itd.

Niti zlata, niti srebra ne rabimo čistega za kovanje denarja; oboje je vedno pomešano z drugimi kovinami, zlasti z bakrom (zlato tudi s srebrom), to pa zaradi tega, ker bi zlato ali srebro samo bilo premehko in bi se prehitro obrabilo. Razmerje, v katerem se smeje zlivati ali mešati kovine, je določeno potom zakonom.

(Pride še.)

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste

od

Alessandro Levi Minzi v Trstu.

Piazza Rosario 2. (šolsko poslopje).

Bogat izbor v tapetarijah, zrcalih in slikah. Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo.

Cene brez konkurence.

Predmeti stavijo se na brod ali železnico brez da bi se za to kaj zaračunalo.

OBUVALA!

PEPI KRAŠEVEC

pri cerkvi sv. Petra (Piazza Rosario pod ljudsko šolo)

priporoča svojo

bogato zalogo raznovrstnega obuvanja za gospode, gospe in otroke

Poštne naročbe se izvrše v tistem dnevu. Odpošiljatev je poštnine prosta.

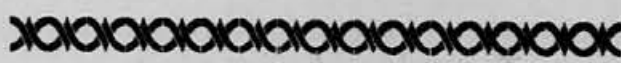
Prevzema vsako delo na debelo in drobno ter izvršuje iste z največjo natančnostjo in točnostjo po konkurenčnih cenah.

Za mnogobrojne naročbe se priporoča

Josip Stantič

čevlj. mojster

FILIJALKA

c. kr. priv. avstr. kreditnega zavoda za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplačila.

Table with 2 columns: Vrednostnih papirjih na, V napoleonih na. Rows include 4-dnevni izkaz, 30-dnevni odkaz, 30-dnevni, 6-dnevni.

na pisma, katera se morajo izplačati v sedanjih bankovcih avstrijske veljave, stopijo zve obrestne takse v krepot z dnem 24. junija, 28. junija in odnošno 20. avgusta t. l. po dotičnih objavah.

Okrožni oddel.

v vredn. papirjih 2% na vsako svoto. V napoleonih brez obresti.

Nakaznice

na Dunaj, Prago, Pešto, Brno, Lvov, Tropave, Reko kako v Zagreb, Arad, Bielitz, Gablonz, Gradec, Sibinj, Inomostu, Czovec, Ljubljano, Line, Olomcu, Reichenberg, Saaz in Solnograd, brez stroškov.

Kupnja in prodaja

bitku 1% provizije.

Inkaso vseh vrst pod najumestnejšimi pogoji.

Predujmi.

Jamčevne listine po dogovoru. Kredit na dokumente v Londonu, Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provizija po jako umestnih pogojih. Kreditna pisma na katerokoli mesto.

Vložki v pohranu.

Naša blagajna izplačuje nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnevnem kursu.

Sprejemajo se v pohranu vrednostni papirji, zlati ali srebrni denar, — inozemski bankovci itd. po pogodbi.

Rinnione Adriatica di Sicurtà v Trstu

zavaruje proti požarom, prevozu po suhem, rekah in morju, proti toči, na življenje v vsih kombinacijah.

Glavnica in rezervi društva dne 31. decembra 1892.:

Table with 2 columns: Glavnica društva, Premijna rezerva zavarovanja na življenje, Premijna rezerva zavarovanja proti ognju, Premijna rezerva zavarovanja blaga pri prevažanju, Rezerva na razpolaganje, Rezerva zavarovanja proti premianju u kurzov, bilanca (A), Rezerva zavarovanja proti premianju kurzov, bilanca (B), Rezerva specialnih dobičkov zavarovanja na življenje, Občna rezerva dobičkov.

Urad ravnateljstva:

Via Valdirivo št. 2, (v lastni hiši).

FILIJALKA

BANKE UNION V TRSTU

e peča z vsemi bančnimi in menjalnimi posli,

kakor:

a) Vsprejema uplačila na tekoči račun: ter jih brestuje:

Vrednostne papirje:

Table with 2 columns: po 2% proti 5 dnevni odpovedi, po 2% proti 12, po 3% proti 4 mesečni, po 3% proti 8, po 3% proti 1 letni.

Napoleone:

Table with 2 columns: po 2% proti 20 dnevni odpovedi, po 2% proti 40, po 3% proti 3 mesečni, po 3% proti 6.

Tako obrestovanje pisem o uplačilih velja od 25 oziroma 2. avgusta naprej.

b) Za giro-conto daje 2 1/4% do vsakega zneska; izplačuje se do 20.000 gld. a cheque; za več zneske treba avizo pred opoldansko borzo. Potrčila se dajajo v posebni uložni knjžici.

c) Zračuna se za vsako uplačilo obresti od dne uplačila in naj se je to zgodilo katero si bodi uradnih ur. Sprejema za svoje conto-currentiste, inkase in račune na takajšnjem trgu, menjice za Trst, Dunaj, Budimpešto in v drugih glavnih mestih; jim izdaja nakaznice za ta mesta ter jim shranjuje vrednostne papirje brezplačno.

d) Izdaja vrednice neapeljske banke, plačljive pri vseh svojih zastopnikih.

e) Kupuje in prodaja vsakovrstne vrednostne papirje ter iztirjava nakaznice, menjice in kupone proti primerni proviziji.

Trgov.-obrtna registrovana zadruga z neomejenim jamstvom.

V GORICI, semeniška ul. št. 1., I. nadstr.

Obrestuje hranilne vloge, stalne, ki s. nalože za najmanj jedno leto po 5%, navadne po 4 1/2% in vloge na Conto-current po 3.60%. Sprejema hranilne knjžice drugih zavodov brez izgube obresti ter izdaja v zameno lastne. Rentni davek plačuje zadruga sama.

Daje posojila na poroštvo ali zastavo na 5letno odplačevanje v tedenskih ali mesečnih obrokih, proti vknjžbi varščine na 10letno odplačevanje, v tekočem računu po dogovoru.

Sprejema zadružnike, ki vplačujejo delež po 300 kron po 1 krono na teden, ali daljših obrokih po dogovoru. Deleži se obrestujejo po 6.15%.

Vplačevanje vrši se osebno ali potom položnice na čekovni račun št. 842.366.

Uradne ure: od 9—12 dopoldne in od 3—4 popoldne; ob nedeljah in praznikih od 9—12. dopoldne.

Omnibus k vsakemu vlaku.

Restaurant Hôtel Sušak Kavarna

Obed po 1 krono. — Večerja po 60 vin.

Poleg abonementov je podpisano ravnateljstvo uvedlo tudi izdajo blokov, veljavnih za željeno dobo za obede po ceni ene krone. Vsak dan raznovrsten in obilen menu.

Izborna bela vina iz slavnostnih kleti prav. grofa Nikole Podrinskega v Zagrebu.

Domače vino prve vrste iz Meje je vedno v veliki izbiri liter po 1 K. 20 vin.

Dalmatinska najizbranejša vina v butiljah po vin. 40, 60 in 1 K.

Opozarjajo se p. n. gospodje obiskovalci posebno na slovite marke Solinsko in Kastelanski Crljenak. Pristna Vodica iz Bakra, lastnega pridelka, po 2 K. butiljka.

Plzensko pivo iz prve delniške pivovarne v Plznu po 64 vin. liter.

RAVNATELJSTVO.

Elegantne sobe od K 1.20 naprej.

Velika dvorana za koncerte in gledališke predstave

Električno razsvetljen vrt.

Balincanje in Lawn-Tennis.

Omnibus k vsakemu vlaku.

Morsko kopališče Pecinč.

Od hotela do tih kopališč 5 in 10 minut daljave.

Kwizdov Korneuburški prašek za krmljenje živine

Veterinarno-dijetično sredstvo za konje, govedo in ovce. Rabljen skoro 50 let že v mnogih hlevih, kedar živina noče rada jesti, kedar slabo prebavlja v zboljšanje in pomnožitev redilnosti mleka pri kravah.

Cena 1/2 škatljica kron 1.40. 1/2 škatljice 70 stot. Pristen je le se zraven stoječo varnostno znamko ter je na prodaj v vseh lekarnah in drogerijah Glavna zaloga

Fran Ivan Kwizda,

c. kr. avstr. ogerski, kralj. rumunski in knezje bolgarski dvorni zalagatelj. Okrožni lekarnar, Korneuburg pri Dunaju.

Čestitam in se radujem z Vami na tako dobrem izdelku

piše odličan trgovec, gospod I. Prelog iz Trsta, prvi kranjski tovarni testenin: Žuideršič in Valenčič v II. Bistrici. Original tega lista z dne 21. januarja t. l. vsakemu na ogled.

HERA PROMETHEUS

DELNIŠKO DRUŠTVO ZA APNENI OGLJIK IN ACETILENSKI PLIN NA DUNAJU

Izvršuje napeljave za razsvetljava s plinom in acetilenskim plinom za zasebnike in mesta v kakoršnjih si bodi številnih plamenov.

Točno delo z jamčenjem za nepomankljiv učinek.

ŠEST ZLATIH KOLAJN

Table with 4 columns: Zlata kolajna Berlin 1898, Zlata kolajna Budapest 1899, Vratislava 99, Schiedam Haag, Monakovo.

Izvršenih 2000 napeljav za zasebnike v vseh delih sveta.

Centralne napeljave v delovanju s približno 15000 plamenov.

Čistilni in sušilni sistem glasom privilegija nemškega cesarstva št. 98.762 in 108.244, ki zadošča najstrožjim zahtevam, se je dejanski uporabil z najodličnejšimi uspehi.

Apneni ogljik najpreve vrste, ki daje največ plina, se prodaja po ugodnih cenah.

Glavni zastopnik

za Istro, Goriško, Trentinsko, Dalmacijo, Kranjsko, Italijansko, ter angleško Indijo EDVARD TURECK V TRSTU.

Pozor perice!

Perite

perilo, okrožnike, pohišstvo, podove, stopnice itd. itd.

„ABLUVIA“

(milasta razkužljiva soda)

Na drobno se prodaja v vseh drogerijah in prodajalnicah jestvin.

Podjetne brez konkurence

išče solidne

AGENTE

za razprodajo novih in povsod rabljivih izdelkov. Visoka provizija, eventualno stalna plača zagotovljena.

Ponudbe na: J. Klimesch, Praga št. 1134/II.

Fran Wilhelmov

odvajajoči čaj

od

Frana Wilhelm

lekarnarja v Neunkirchen

(Spodnja Avstrija).

Se dobiva v vseh lekarnah v zavitku po 1 gld. av. velj.

M. AITE

Trgovina manufakturnega blaga

Trst. — Via Nuova — Trst.

vogal Via S. Lazzaro št. 8.

Čast mi je javiti slavn. občinstvu in cenj. odje malcem, da sem prejel bogat izbor raznovrstnega blaga za spomiald in poletje in sicer: črne in barvane usovij, za moške obleke; velik izbor snovij za ženske kakor: saten, perkal, piké za obleke in bluze v lepih risanjih. Bogata zaloga raznovrstnega perila na meter, nadalje srajce, maje, ovratniki in ovratnice najnovejše mode, namizni beli in barvani prtji; bele in barvana zagrinjala na meter in gotove.

Drobniarje za krojače, kitničarke in šivilje ter raznovrstni okraski za ženske obleke.

Naroče za moške obleke po meri z največjo očnostjo in natančnostjo.

Velik izbor blaga za zastave in narodnih trakov za društvene znake.

Vse po najnižjih cenah.

Nadejaje se tudi v prihodnje podpore cen odjemalcev in sl. občinstva, beležim se najljubnej

M. Aite.

Nikaka skrivnost ni več,

da si napravi vsakdo doma sam brez vsake priprave in težave najfineje likerje po francoskem sistemu s pomočjo ekstraktov, ki stanejo za po 5 litrov likerjev: Tropinovec, Absint, Vermut, Ruski pelinovec, Češki liker, Kimel po 80 kr.; Slivovec, Rum, Česnjevec, Alaš, Alpski liker po 85 kr. in Konjak, Benediktinec, Char-treuse, Pilzenski liker po 95 kr. Razposiljam proti predplačilu v znamkah ali poštne nakaznice; po poštnem povzetju 10 kr. več. Vsaki pošiljavi pridenem navodilo kako se napravi liker. Preprodajalec, če naročijo več blaga, se cene mnogo znižajo.

Anton Rukavina

TRST - Via Belvedere št. 23. - TRST

Ugodna prilika.

Radi preselitve se proda v Komnu za neverjetno nizko ceno dve tikajoči se hiši (jedna dvonadstropna, druga jednonadstropna), bogato meblirani, z lepim dvoriščem, z dvema podzemeljskimi kletmi, hlevom, žganjarnico, vodnjakom, z razno kletarsko in gospodarsko opravo in lepo vredenim vrtom. Poleg tega še 10.437 m² velik, vzorno vreden vinograd, cepljen na ameriški podlagi v rofošk v 2. 3. in 4. letu starosti. Hiši ste kaj pripravni za obrt posebno pa za letovišnike ter bi z ozirom na neverjetno skromno ceno do-našali velik letni dobiček.

Iz prijaznosti posreduje Josip Štrekelj v Komnu.

ki je ekonomična, zdravilna ter prihrani na času in delu.

Rabi se jo povsod namesto sode in mila.

Rabljiva tudi z morsko vodo.

Navodilo, kako jo je rabiti in prodaja na debelo se nahaja v

ulici S. Caterina štv. 5.